

Vacature voor een universitaire stage Geschiedenis

Niveau: afstudeerproject mastersniveau

Duur project: half tot heel jaar in overleg

Aanvang project: in overleg

Werkgever, locatie: RIVM, Bilthoven

Stagevergoeding mogelijk

Contactpersoon: Dr. Arjan van Dijk, E-mail: arjan.van.dijk@rivm.nl

Onderwerp: Wetenschappelijke, kwantitatieve onderbouwing van trends sinds 1900 in risicofactoren voor huidkanker

Achtergrond:

Het RIVM is ervoor om de Nederlander te kunnen laten kiezen voor een paar jaar langer leven in goede gezondheid. In veel Westerse landen wordt de diagnose huidkanker al sinds het begin van de registratie steeds vaker gesteld. Huidkanker is momenteel zelfs goed voor meer dan de helft van het aantal kankerdiagnoses in Nederland, ook als je corrigeert voor de vergrijzing en de groei van de bevolking. Hierin is Nederland koploper. Dit geeft steeds meer detrimet van gezondheid en het medisch circus wordt zo onbetaalbaar.

Huidkanker krijg je bijna exclusief van UV-straling en de dominante bron hiervan is de zon. Meerdere (bewezen of vermoede) risicofactoren voor huidkanker kunnen hebben bijgedragen aan de trend. Grofweg zijn deze risicofactoren onder te verdelen in: (1): factoren die leiden tot een hogere blootstelling, (2): factoren die leiden tot een hogere gevoeligheid, (3): factoren die de registratiecijfers beïnvloeden en (4): blootstellingen aan andere agentia dan UV die ook tot huidkanker kunnen leiden.

Er is geen kwantitatief overzicht van de historische trends van alle risicofactoren, en dat is wel nodig om een attributie met de waargenomen trend in de ziektelast te onderbouwen. Ondanks het gebrek aan "evidence" lijken er internationaal twee strict gescheiden scholen van consensus te bestaan over de oorzaak van de huidkankertrend. De ene school zegt: "Wij zijn allen zondig en worden daar nu voor gestraft". Oplossing: "Minder UV-straling is altijd beter". We zouden na WO-II steeds meer, steeds grager en steeds bloter naar buiten zijn gegaan. Met de komst van de goedkope vliegvakanties in de jaren 1990 zou het hek helemaal van de dam zijn geraakt. De andere school zegt dat de hele trend niet bestaat en berust op overregistratie. Beide scholen zijn zeker van hun zaak en vinden verder onderzoek naar de oorzaak niet meer nodig. We hebben met het UV-team van het RIVM echter nog geen wetenschappelijke studie gezien die een van beide hypothesen kwantitatief onderbouwt. Toch zal er in 2023 een VWS-campagne tegen huidkanker starten en deze zal vooral inzetten op "gedrag". Gaat dit geld (5 miljoen euro) goed worden besteed? We willen dan eigenlijk wel iets zekerder weten wat de oorzaak van de trend is. Dan kunnen we gericht helpen influisteren waar VWS wat aan zou moeten doen en waaraan niet.

Onderzoeksvraag: "Wat is de historisch onderbouwde blootstelling aan zonlicht sinds 1900 van 'de Nederlander' geweest?"

In dit onderzoek richten we ons op de eerste categorie van risicofactoren voor huidkanker: de blootstelling aan zonlicht. Hoe Nederlanders zich momenteel blootstellen kunnen we gewoon meten. Zie bijvoorbeeld deze net uitgekomen studie over buitenwerkers: <https://bijwerkingenvanwerk.nl/uv-blootstelling-in-beroep-in-kaart-gebracht/>. Hier hebben we op het RIVM fysici en biologen voor in huis. Maar wat is de historisch onderbouwde blootstelling aan

zonlicht sinds 1900 van de Nederlander geweest? Hoe is die ontwikkeld? Wanneer in welk jaar stelde men zich hoeveel bloot? Deed iedereen dit of kan je hele groepen aanwijzen die altijd binnen bleven? Welke lichaamsdelen stelde men bloot? Hoe vaak? In wat voor omgeving gebeurde dit en welke fractie van het zonlicht dat je op een open veld hebt was daar beschikbaar? Welk patroon van blootstelling kan je benoemen? Wat was de bijdrage van vakanties? Zijn er regionale verschillen? Een toevallig gevonden recent voorbeeld dat laat zien dat nu een onderzoeker met een geschiedenisachtergrond nodig is: de huidkankerkaart uit de in januari 2023 uitgekomen kankeratlas van het IKNL vertoont grote gelijkenissen met kaartjes van het stemgedrag op de Tweede Kamerverkiezingen in 1963: (Nazaten van) KVP-stemmers van toen (katholieken) lopen in 2023 een significant lager risico op huidkanker dan de (nazaten van) hervormden van toen. Er zit een latentietijd van een halve eeuw tussen het oplopen van mutaties door zonlicht en de expressie hiervan als huidkanker, dus de gevonden associatie is zo gek nog niet. Waarin verschilde de opvoeding van de ene groep kinderen van die van de andere groep?

Afstudeeropdracht:

Benoem mogelijke bronnen voor historisch materiaal dat kwantitatief uitsluitsel kan geven over de risicofactor "blootstelling aan zonlicht" voor huidkanker, verkrijg er toegang toe en maak waar mogelijk een overzicht. Denk hierbij aan postordercatalogie van de jaren 50 doornemen, uitzoeken wat de werktijden in 1960 waren via de vakbonden, tijdsbesteding in de jaren 1970 in kaart brengen via reisbureaus, oude ansichtkaarten uit 1920, jaarlijkse rapportages over badgasten, leg contact met het SCP en met het CBS. Het overzicht moet via een historisch relaas het verhaal geven van de blootstelling en in tabellen de cijfers bevatten.

Afbakening:

Het maken van de koppeling van de in dit project te vinden historische gegevens naar de registratiecijfers van huidkanker (met als doel causaliteit aannemelijk te maken) hoeft niet te worden uitgevoerd. Hiervoor zullen we een andere onderzoeker inzetten, bijvoorbeeld een epidemioloog.